کۆمەڵکوژی و جۆرەکانی ... شیوا میرەکی

کۆمەڵکوژی یان "ژینۆساید" یەکێ لە گرینگترین تاوانە نێودەوڵەتییەکانە کە کاریگەرییەکی قووڵ و بەرفراوانی لەسەر ویژدانی کۆمەڵگای مرۆڤایەتی هەبووە و تا ئێستا چەندین نەتەوە و کەمینە لە شوێنە جیاجیاکاندا بوونەتە قوربانی ئەم تاوانە شۆڤینی و دڕندانەیە.
وشەی کۆمەڵکوژی یان ژینۆساید لە بنەمادا وشەیەکی لاتینییە و لە دوو وشەی یۆنانی(Genos) بە مانای ڕەگەز، تاقم یان گرووپێکی مرۆڤ پێکهاتووە، ئەم وشەیە لە زمانی فارسیدا وەکوو "نسلکشی"، "کشتار جمعی" و "نسلزدایی" باسی لێکراوە.، بەڵام پێدەچێ "نسلکشی" لە واتای ژینۆساید نزیکتر بێت، هەر چەند پێویست ناکات بۆ ئەوەی ئەم تاوانە شۆڤینییە روو بدات دەبێ حەتمەن کوشتنی تێدا بێ و تەنیا بە کوشتن و قەڵاچۆکردنی خەڵکێک، نەتەوەیەک یان هەر دەستەو کۆمەڵێک ژینۆساید روو بدات، بەڵکوو تواندنەوەو بێ شوناسکردنیش، جورێک لە ژینۆسایدو لەناوبردنە.
ئەگەر ژینۆسایدو لەناوبردنی جەستەیی بە ئاشکراو بێڕەحمانە و بە شاراوەیی روو دەدات و ڕەنگە بەرەنگاربوونەوەی بکرێت، ئەوە ژینۆسایدی نەرم یان خشەک، هەدی هەدی بارودۆخێکی وا بە سەر قوربانییەکانیدا دەسەپێنێ کە بە خۆیان بەرەو لە ناو چوون بڕۆن و لە ئاکامدا بە بێ تەندوتیژی بەرچاو، هەمان ئاکامی قەڵاچۆکردن بەدی بێنێ.

ڕافائێل لێمکین، یاسانووسی لەهستانی، وەکو یەکەمین کەس کە وشەی کۆمەڵکوژی بەکار هێنا، ئەم تاوانەی بەم چەشنە واتا کردەتەوە؛ "لە ناو بردنی خێڵ یا نەتەوەیەک"
دیارە مەبەست لە کۆمەڵکوژی پاکتاوکردنی خێرای یەک نەتەوە نییە، بەڵکوو مەبەست لە کومەڵکوژی بەڕێوەبردنی گەڵاڵەو پلانێکە کە زەنجیرە کردارێکی بەربڵاوو جۆراوجۆر لە خۆدەگرێتەوەو بنەما سەرەکییەکانی ژیانی نەتەوەیەک یا کەمینەیەک، بەرەو وێرانی و کاولکردن دەبات تا لە ئاکامدا بتوێتەوەو بە جۆرێ لە جۆرەکان لەناو بچێت، مەبەست لەو پلانە ئەوەیە کە ڕێکخراوە رامیاری و کۆمەڵایەتییەکان، چاندو کولتوورییەکان و هەستی پێکەوەبوونی ئەو گرووپە لەناو بچێت، هەروەها لە ناوبردنی ئاسایشی کەسایەتی،

ئـــازادی، کەرامەت و هەروەهــا ژیــانی کەســانێکی پەیوەندیــدار بەم نەتەوە و گرووپانەوە.

لەدەستووری دادگای سزای نێودەوڵەتی تایبەت بە یوگسلاڤیای پێشوو، روانداو دەستووری دادگای سزای نێوەدەوڵەتی لاهای، کەمەڵکوژی وەکو تـــاوانێکی مەترســیدار بە ئاســایشی مرۆڤــایەتی ناســێندراوەو تاوانبارەکـــانی لە بەرانبەر کۆمەڵگـــای نێـــوەدەوڵەتی بە بێ لەبەرچاوگرتنی هەر چەشنە حەسانەیەکی سیاسی یان هەر حەسانەیەکی تر، بەرپرسیارن و جەخت لە سزادانیان کراوەتەوە.
ڕێکخراوی نەتەوە یەکگرتووەکان لە یەکەم ساڵی چالاکی خۆیدا، بە هۆی زۆربوونی رادەی رووداونی کۆکوژی لە دونیادا، بڕیارنامەی ژمارە 1 – 96 لە دێسەمبەری 1946دا لەسەر بە تاوان ناساندنی کۆمکوژی دەرکردو رایگەیاند ؛ کۆمکوژی بە پێی یاسای نێودەوڵەتی تاوانێکی قورسەو کۆمەڵگای پێشکەوتوو بەم تاوانەو تاوانبارەکانی شەرمەزار دەکات.

وەکو چەند نموونە لەم کارەساتانە ئەتوانین ئاماژە بە کۆمکوژی _182000کەسی مەدەنی لە کوردەکانی باشوور لە پڕۆسەی ئەنفالی بەعس و هەروەها کیمیابارانی 5000 کەس لە خەڵکی شاری هەڵەبجە، بە دەستی بەعس و قەڵاچۆکردنی شیعەکانی باشوورو هەروەها کاولکردنی شارو شارۆچکەکانی کوردستان و قەڵاچۆکردنی کوردەکانی باکوور بە دەستی ڕەگەزپەرەستانی کەمالیست و نکۆڵیکردن لە شوناسی کورد لە سووریا بەدەس پاشماوەکانی میشێل ئەفلەق و کوڕانی ئەسەد، ڕێگەنەدان بە وەرگرتنـــی ڕەگەزنـــامەو ناســـنامەی کوردەکـــان لە سووریـــاو هێرشـــی دڕندانەی داعش لەسەر خەڵکی بێتاوان، ئەمانە هەمووی نموونەی بەرچـــاون کە دەکـــرێ بە روونـــی سـکاڵایان لە ســـەر بەرز بکـــرێتەوەو ویژدانـــی مـــرۆڤ بەرەنگـــاری بێتەوە، بەڵـــام هاوکـــات لەگەڵ ئەم کارەساتانەدا کە دەکرێ لە ژێر ناوی ژینۆساید یان کۆمکوژیدا باســـیان لەســـەر بکـــرێ زۆر کـــرداری دیکە هەن کە بە پاکتـــاوکردنی نەتەوە، ڕەگەز، ئـــایین، زمـــان، بیـــروڕای سیاســـی یـــان هەر تاقمێـــك کەڵکیان لێ وەرگیرێ و توندوتیژی تێدا بەدی ناکرێ، بەڵام وەکو ئەم کردەوە دڕندانە نایەنە بەرچاو، بەڵام لە کۆتاییدا هەمان ئاکامی سڕینەوەو لە ناوبردنی گرووپە قوربانییەکە لێدەکەوێتەوە.

ئاسمیلاسیون یانە تاواندنەوەی گرووپێك بە شوناسی جیاوازەوە لە نێو گرووپێکـــی دیکەدا لە ڕێگەی باڵـــا دەســـتی هەژمـــوونەوە، یـــانە پاکتاوکردن و لە ناوبردنی گروپێك بە شێوەیێك نەرم و نادیار، بە ئەم مەبەستەش یەکێك گرینگترین ئامانجەکان زمانە، بە نموونە کاتێك کە زمانی میللەتێك یاساغ بکرێت و بە کار نەبرێ، دیارە ئەو زمانە

ئەكەوێتە بەر مەترسی كاڵ بوونەوەو بگرە لەناوچوون، روونە كاتێ زمانی نەتەوەیەك لەناو بچێ سڕینەوەی مێژووی و یادەوەری ئەو نەتەوەیە زۆر ئاسانتر دەبێتەوە.

كاتێ كە تەواوی كەڵك وەرگرتنی مرۆڤی كورد لە زمانی دایكی تەنیا لە قسەكردنی رۆژانەدا بێ و پاڵپشتی نووسین و پەروەردەو بیركردنی لە گەڵ نەبێت وشەكان لە بیر دەچنەوە و ئەو زمانە وردە وردە بەرەو گەڕان نێگەتیف و تەنانەت لەناوچوون ئەچێ.، گاڵتەو سووكایەتیكردن بە زمان، ئەبێتە هۆی هەستی خۆ بە كەم زانین، ئەو رەوتە تا رادەیەك بەرەو پێشدەچێ كە رێگە خۆشكەر دەبێت بۆ هەَژموونی دەسەڵاتی باڵادەست و دور كەوتنەوەو تەنانەت نكۆڵیكردنی تاك لە ناسنامە و شوناسی سەرەكی خۆی.

كاتێ كە مرۆق لە گەڵ مناڵی بە زمانێ جگە لە زمانی زگماكی قسە دەكات و زمانێ كە بیری پێدەكاتەوە، جیا لە زمانی خۆیەتی ئەو كەسە ئاسیمیلە كراوەو شوناسی خۆی لە بیر چۆتەوە.
بە پێی بڕگەی 1و2 پەیماننامەی پێشگرتن لە كۆمكوژی و سزادانی و هەروەها بڕگەی شەشی دەستووری سەرەكی دادگای سزای نێودەوڵەتی هەر چەشنە كردەوەیەك كە بە مەبەستی پاكتاوكردن نەتەوەیەك یان بەشێك لە یەك نەتەوە یان گرووپێكی ئەتنیكی و قەومی، ئایینی، سیاسی و یان هەر تاقم و گرووپێكی تر یان دابینكردن و داسەپاندنی دۆخێك كە ئەم گرووپانە بەرەو لە ناو چوون ببات كۆمكوژییەو تاوانێكی قورسی نێودەوڵەتییە.

هەر چەشنە گۆشارێك یان داسەپاندنی هەر دۆخێكی نالەبار بە ئەوەی تاقمێك لەناو بچێ كۆمكوژی و ژینوساید دێنە ژمار.
كە وابوو دەكرێ هەر جۆرە كردارێكی نەرم و خشەك، بە ئاراستەی رێگەنەدان بە پەروەردەو پەرەپێدانی كولتوورو شوناسی بنەمایی گرووپێك و هەوڵی سڕینەوەو لە بیر بردنەوەی، وەكو كۆمەڵكوژی نەرم و خشەك پێناسە بكرێ.
بەچاوخشاندنێك بە رواڵەتی شارێك و سیستمی پەروەردە لەو شارەو لە كومەڵگاداو رامانێكی قووڵ و ویژدانی لە سیمای كۆمەڵگادا دەكرێ نموونەی ئەم تاوانە نەرم و خشەكە بە هێدی هێدی پاكتاوكردنی نەتەوەیەك هەست پێ بكرێ.

سنه/شاری قوروە
شیوا میرەكی

لە ڕۆژی ڕۆژنامەگەریی کوردیدا چی دەگوزەرێت؟ … سەدیق سەعید رواندزی

لەو چەند ڕۆژانەی ڕابردوودا، یادی سەدوبیست و یەك ساڵەی دەرچوونی یەکەم ڕۆژنامەی کوردی کرایەوە. وێرای مێژووێکی درێژ لە کاری ڕۆژنامەنووسی و ئەو هەموو پێشکەوتنانەی لەو بوارەدا لەڕووی هونەری و بابەتی و تەکنیکی هاتوونەتە ئاراوە، وەلێ هێشتا چەندین سیماو خەسڵەتی نەرێنی ونامۆ،لەکاری ڕۆژنامەنووسیدا دەکەونە بەرچاو. بەداخەوە هەر لەمیدیای سێبەری حزبی بگرە کە هەندێکیان ناڕاستەوخۆ سەر بە حزب و جوڵانەوەیەکی سیاسین، تا نەبوونی ئیتیکی کاری ڕۆژنامەوانی و لایەنەکانی زمان و ڕێنووس و داڕشتنی هەواڵ و چۆنیەتی مامەڵەکردن لە گەڵ ساتی گەرماو گەرمی ڕووداوەکاندا.

ئەمە وێرای سەنگەر گۆڕینی بەشێك لە ڕۆژنامەنووسان و چونیان بۆ کەناڵە دەوڵەمەندەکان، لە پێناوی پێدانی پارەی زیاترو کڕینی هەڵوێستی سیاسییان، کە بەداخەوە هەندێکیان هیچ وەفایەکیان بۆ ئەو کەناڵە نابێت کە لێیەوە فێری کاری ڕۆژنامەوانی بوون بۆنموونە وەك کوردستانی نوێ .دیارە نەریتی کۆپیکردنەوەی وتارەکان و یاخود دزینی وتار و بابەتی نووسەرانی ترو بڵاوکردنەوەیان بەناوی خۆیان، بەشێکی دیکەن لە سیمای ناشرینی بەشێك لە دەزگاکانی ڕاگەیاندن و بە بێ لەبەر چاوگرتنی هیچ هەوڵ و ماندووبوونی کەسانی دیکە، زۆر بە ئاسانی بابەتی کەسانێك بڵاو دەکەنەوە، کە دەقاو دەق لە نووسینی کەسانی تر وەرگیراوە، بەبێ هیچ جیاوازییەك یاخود دەستکارییەکی کەم، بۆ ئەوەی نەناسرێتەوەو خوێنەری پێ فریو بدەن. ئەوەتانێ ئێمە لەکاتێکدا یادی ڕۆژنامەگەری کوردی دەکەینەوە و هیواو ئاواتمان ئەوەیە ڕاگەیاندن پێشبخەین و ببێتە جێگەی متمانەی هاووڵاتییان، کەچی هەر لەو ڕۆژەدا پێشێلی کاری ڕۆژنامەوانی وئیتیکی کاری ڕۆژنامەنووسی دەکەین.

لەو ڕوانگەیەوە دەبینین کە هەفتەنامەی(زاری کرمانجی) کە لە سۆران دەردەچێت و هەڵگری ناوی پیرۆزی گۆڤارەکەی حوزنییە،هاتووە ڕێك لە

ڕۆژی ڕۆژنامەگەری کوردیدا واتە ڕۆژی دووشەممە ڕێکەوتی 2019-4-22بابەتێکی بڵاوکردۆتەوە، کەهەمان بابەت چوار ساڵ لە مەوبەر لە گۆڤاری(مامۆستا)ژمارە(10) ساڵی 2014 کەیەکێتی مامۆستایان دەریدەکات بڵاوکراوەتەوە.

کە بەڕێزێك نووسیویەتی بەناوی چاڵاك بەرزنجی. ئەم وتارەی زاری کرمانجی بڵاویکردۆتەوە، دەقی هەمان ئەو وتارەیە بەوشە و پەڕەگراف و ناونیشان و ناوەڕۆکەوە، لەگەڵ زیادکردنێکی کەم بۆ ئەوەی کەس نەیناسێتەوە.بابەتەکە تەندروستییە و لەبارەی نەخۆشی کۆڕۆنە.بەڵام ناوی هیچ کەسێکی بەسەرەوە نییە، پێدەچێت ئەوەی بابەتەکەی نووسیبێت، بەلایەوە نەنگی بێت ناوی خۆی لەسەر بنووسێت، چونکە دەزانێت دەق نووسینی کەسانی ترەو ئەو بەناوی خۆی بڵاویدەکاتەوە. بە داخەوە بەشێك لە ڕۆژنامەکان، لایان وایە هەموو خوێنەرێك وەك یەکە و هەرچییەك بیکەن، بۆیان دەچێتە سەر.

بۆ دەبێ کەسانێك لەسەر هەوڵ و ماندوبوونی کەسانی تر، بیانەوێت ببنە نووسەر یان ڕۆژنامەنووس؟ سەرنووسەری بڵاوکراوەیەك چۆن دەبێت هێندە بێ ئاگا بێت لە دنیای نووسین و بڵاوکردنەوە،کە بە ئاسانی کاری لەو شێوەیەی بەسەردا تێبپەڕێت، لەکاتێکدا خۆشی بەرپرسی نووسینگەی سۆرانی سەندیکای ڕۆژنامەنووسانە. من دەزانم لە دنیای ئەمڕۆی نووسین و بڵاوکردنەوەی کوردیدا، ڕەنگە زۆر دیاردەی دیکەی لەو شێوەیەش هەبن، بەڵام نابێ بەسەرماندا تێپەڕێت. چونکە ئەمە زەمینە لە بەردەم کەسانی تریش خۆش دەکات کە بابەتی کەسانی تر ببەن و بەناوی خۆیان یان ڕۆژنامەکە بڵاویبکەنەوە. نووسین بە گشتی و کاری ڕۆژنامەوانیش بە تایبەتی، بەرپرسیاریەتییەکی فەرهەنگی وئاکاریی و ڕۆشنبیرییە.

ڕۆژنامەنووسی ئەرك و پیشەیەکی پیرۆز و بەرپرسیاریەتییەکی گەورەیە. دەبێ ڕۆژنامەنووسانی ئێمە لە ئاست ئەو بەر پرسیاریەتییە دابن. لێرەدا من بۆ دڵنیایی خوێنەران وسەلماندنی بۆچوونەکەم دەقی هەردوو نووسینەکە بڵاو دەکەمەوە، بۆ ئەوەی خوێنەران بەرچاویان زیاتر ڕوون بێت. هەرکەسێکیش مەبەستی بێت، دەتوانێت هەردوو نووسینەکە بخوێنێتەوە و بەراوردی یەکتریان بکات ئەوکات دەزانێت کە دەقەکە چۆن بردراوە…

سەدیق سەعید رواندزی

سەرچاوەکان:_

*نەخۆشی قۆڵۆن/ نووسینی چالاك بەرزنجی/ گۆڤاری مامۆستا(ژمارە 9-10) ساڵی 2014..

نەخۆشی کۆلۆن

چالاک بەرزنجی

بۆیە لەسەر ئەم بابەتە نووسیم چونکە نەخۆشییەکی زۆر باوە
لەڕاستیدا ئەم نەخۆشییە ناوی کۆلۆن نییە، لە کوردستاندا پێی ئەوترێت کۆلۆن بە ئینگلیزی پێی ئەوترێت
Irritable Bowel Syndrome
نیشانەکانی ئەم نەخۆشییە لە کەسێکە بۆ کەسێکی تر جیاوازە بەڵام بەشێوەیەکی گشتی کەسەکە هەست بە ئازارێک ئێشەو قلپە قلپ و با ئەبێت لەگەڵ کەمێک ئاوسانی سک و هەبوونی لێنجایی لە پیسایی و پاشەڕۆ هەندێک کەس تووشی سکچوون ئەبێت و هەندێک تووشی قەبزی ئەبێت... تووش بووەکە ماوەیەک باشەو ماوەیەک خراپە ئەویش بەپێی حاڵەتی سترێس و جۆری خۆراک دەگۆڕێت.
هەرچەندە ئەم نەخۆشییە مەترسیدار نییە بەڵام زۆربەی تووش بووەکان تا کۆتایی ژیان لەگەڵیان ئەمێنێتەوە، تووش بووەکان بە زۆری ئەوانەن کە جۆری خوێنیان A یە.
بەڵام تەنها کاتێک پێویستە سەردانی دکتۆر بکەیت ئەگەر کێشی لەشت دابەزێت بە بێ ویستی خۆت یان کاتێک پیساییەکەت ڕەش بێت یان خوێنی لەگەڵدا بێت.
ژنان دوو هێندەی پیاوان زیاتر تووشی ئەم حاڵەتە ئەبن ئەم حاڵەتە زیاتر بۆماوەییە .

هۆکارەکانی

١. پسپۆڕان تا ئێستا بەتەواوی نەیانتوانیوە ئەوە ئاشکرا بکەن بۆچی لە هەندێک کەسدا ئەم حاڵەتە دەردەکەوێت بەڵام هەندێک جۆری خۆراک حاڵەتەکە قورس ئەکات و وات لێ ئەکات بێزارت ئەکات وەکو شیرو نیسک و نۆک و فاسۆلیاو شوتی و کاڵەک و نانی سپی و خواردنەوە گازییەکانی وەکو کۆلاو. وە هەندێک جار تووشبووەکە حەسسیەتی بە بەرهەمی گەنم هەیە وەکو نان و پسکیت و کێک.
وە پێویستە پارێز بکرێت لە چەوری و تیژی
٢. سترێس و دڵ تەنگی و نیگەرانی کاریگەرییەکی زۆری هەیە بۆیە زۆر کەس هەرکە تووشی دڵتەنگییەک ئەبێ یەکێک لە نیشانە باوەکان ئەوەیە کە ئاوسک دەست دەکات بە دەنگە دەنگ و با و ئارەزووی خواردن نامێنێت بۆیە هەتا دڵتەنگ و نیگەران بیت ئەم نەخۆشییە زیاتر بێزارت ئەکات بە شێوەیەک کە زۆر کەس وا دەزانێت تووشی نەخۆشی مەعیدە بووە بۆیە ئەگەر ئەم نیشانانەت هەبوو پێویست بەوە ناکات پارەو کاتی خۆت بەفیڕۆ بدەیت و سەردانی دکتۆر بکەیت.
٣. گۆڕان لە هۆرمۆنەکان : ئەم حاڵەتە زیاتر دەر ئەکەوێت کاتێک گۆڕانکاری بەسەر هۆرمۆنەکاندا دێت بەتایبەت لە ئافرەتدا لە کاتی سووڕی مانگانەدا

چارەسەری

وەکو باسم کرد ئەم نەخۆشییە مەترسیدار نییە بۆیە بە پارێز کردن و کەم کردنەوەی سترس و دڵتەنگی حاڵەتەکە لەسەر خۆت سووک بکەیت ئەتوانێت حەبێک هەیە بەکاری بهێنی پێی ئەوترێت .Mebeverine

ئێمە ماندوو ئەبین و ئێوەش لایک و کۆمێنت بکەن

**نەخۆشی قۆڵۆن/ ناوی نووسەری بەسەرەوە نییە/ هەفتەنامەی(زاری کرمانجی) ژمارە(589)دووشەممە 22-

2019_4…..

*ئەم بابەتە لە ڕۆژنامەی کوردستانی نوێ ژمارە(7858)ی ڕۆژی 2019-5-8 بڵاوکراوەتەوە..

بەهای روخسار لە دراماو سینەمادا … حەیدەر عەبدولڕەحمان

بەرهەمهێنەرە جیهانییەکانی بواری دراماو سینەما بایەخێکی تایبەتی دەدەن بە روخساری ئەکتەر و بە توخمێك لە توخمەکانی خەسڵەتەکانی ئەکتەری دادەنێن، لەوانەش کۆمپانیاکانی هۆلیود و کۆریی و ئوسترالی و ئەرجەنتینی و چەندین وڵاتی دیکە، کە بۆیان دەرکەوتووە روخساری سرنج راکێش رەنگدانەوەی ئەرێنیانەی خۆی هەیە بەسەر بڕی تەماشاکاران و گەرم و گوڕی پەنجەرەی هۆڵی سینەماکان و شاشەی تەلەفزیۆنەکان، چونکە کامێرا دەسەڵاتێکی سیحراوی هەیە لە

بەرجەستە بوون و دەرخستنی شێوە، کە زۆرجاران هەندێ جۆری بینەر دەکەوێتە ژێرکاریگەری شێوەو و هەست دەکات کەپێویستیان بە تێڕامان و هەڵمژینی جوانیی شێوە هەیە، بە رادەیەك زۆر جاران ئەو روخسارو شێوانە کاریگەرییەکانیان ئەوەندە قوولە َ بەسەر بینەردا، بۆ ئەوەی هەست بە خۆی بکات فریو دەدرێت، بۆیە هەستە جیا جیاکانی ئەوەندە بە ناخ شێوەدا روو دەچن، کەمتر بوار بۆ ناوەرۆك و ئەقڵ بە جێ دێڵن کە بەرەو شیکردنەوەو لێکدانەوەیەکی لۆژیکی پێکهاتە درامیەکان و رووداوەکان قوڵ ببنەوە، ئەوانەی هەموو پشت بەستنێکیان بە شێوەو روخسارە لە کارە درامییەکاندا هەموو ئەو فاکتەرە جۆراو جۆرانە بەکار دەهێنن کە بینەری پێ چەواشە دەکرێ ، بە تایبەت بینەری گەنج و بینەری خێزان کە زۆرێك لەوان لە دەرەنجامی بۆشاییەکی زۆر لە ژیانی رۆژانەیاندا بەردەوام دەبن لە بەسەرکردنەوەی هەندێ لەو زنجیرە دوورو درێژانە کە زۆربەیان لە بازنەیەکی داخراودا دەسوڕێنەوە و بریتین لە تەنها موغازەلات و نیشاندانی شێوەی هەڵخەڵەتێنەری ئەوتۆ کە زۆرێك لە بینەران خەیاڵی خۆیانیان لە سەر بونیات دەنێن .

زۆر ئەکتەر هەن، جوانیەکانیان بونەتە فاکتەر بۆ ئەوەی پەلکێشی دنیای سینەماو دراما بکرێن و لە ماوەیەکی کورتدا ببن بە ئەستێرە،بۆ ئەوەی ئەوان رۆژێ لە رۆژان لە خەونیشا بڕوایان بەوە هەبووبێ کە دەبن بەو ناوە رەونەقدارانەی بواری سینەماو دراما، ئەوەتا سەرچاوەی هەرە بە پێزی دراما تورکییەکان رووخسارە کە لای ئەوان لە سەرووی هەموو پێکهاتەکانی دیکەی دراما هەژمار دەکرێت ،هەموو پێکهاتەکان بە تێکڕایی لەوانەش سیناریۆ و وێنە گرتن و دەرهێنان لە پێناو بەرجەستە بوونی جوانییەکانە کە ئامانجی سەرەکی کارە درامییەکانی ئەوانن .. کرۆکی راستەقینەی روخساری جوانیش لای لاوەکانە کە لە هەموو کارە درامییەکاندا تەوەری بنەڕەتی دراماکانن و بینەر زۆرینەی کاتیان لە گەڵدا بە سەر دەبات ..

بەڵام بەرجەستە کردنی روخساری جوانیی بۆ کاری درامی مەرج نیە تەنها لە بازنەی پرسی لاوەکی و رووکەشی بە ناو خۆشەویستی بخولێتەوە کە زۆر جاران بە تایبەت لە دراما تورکییەکاندا بێزەوەرو ئێکسپایەر دەبێت و لە چمکی پیرۆزی خۆشەویستی کەم دەکەنەوە، لە بری ئەوەی وەك (یوسفی راستگۆ) ی ئێرانیەکان و (گەوهەری کۆشکی)ی کۆرییەکان گەورەو پیرۆزی بکەن، دەکرێت پرسی خۆشەویستی بکرێتە بنەڕەت،بەڵام بەو ئاراستەیەی کە خۆشەویستی تێیدا جوانترو پیرۆزتر بێت لە مانا پیرۆزەکەی خۆی، خەڵکی لە

پەنای ئەو جۆرە خۆشەویستیە پێ لە گوزارشتانە، هەست بە گەورەیی مرۆڤ بکات، نەك خۆشەویستی بکرێتە کەرەستەیەکی بازرگانی و دەرهاوێشتەیەکی ژەهراوی کۆمەڵگایێکی فاسید ی شیرازە پچڕاو ..

لە زنجیرە درامای (گەوهەری کۆشك) و(سۆناتای زستان) کە دوو زنجیرە درامای کۆرین و بەشێکی زۆر لە کیشوەرەکانی جیهانیان هەژاندووە و لە گەڵ هەموو کۆمەڵگایێکدا دەگونجێن تیایاندا بایەخێکی زۆر بە روخسار دراوە، بەڵام ئەو روخسارە بۆ کۆمەڵێ چمکی مرۆیی پیرۆز بەرجەستە کراوە، بۆیە روخسارەکانیان جوانتر کردووە لە خۆی .

ئێمە لە سینەماو درامای کوردی نوێ دا دا ئارەزووی ئەوەمان هەبووە کە روخساری جوان بەرجەستە بکەین،بەڵام لە سنوورێکی دیاری کراودا ماوینەتەوە،هەر بۆ نموونە رەنگە روخسار لە زنجیرە درامای (مەمی ئالان) ی ناسر حەسەن، کۆڵەگەیەك بووبن بۆ نەڕوخانی زنجیرەکە،ئەگەر روخسارو وێنە گرتن نەبوونایە خوا بزانێ زنجیرەکە بە کام هەڵدێردا دەکەوت،لە زنجیرە درامای (گەردەلوول) جەلیل زەنگەنە زۆر بە وردبینی و هەستیارییەوە هەڵسوو کەوت لەگەڵ هەندێ روخساردا دەکات، لەوانەش پاڵەوانانی زنجیرەکە، بۆیە لایەنێکی زنجیرەکەی لە دەست پووکانەوە رزگار کرد، جەلیل زەنگەنە دروست کەری کەسایەتی و روخسارێکی وەك وەنەوشە و باران بوو، کە ناوداریيەکی زۆری بۆ پەیدا کردن و خەڵکی دووچاری بە دوا دا گەڕانیان بوون، بەڵام مەرج نیە ئەو روخسارانە وەك خۆیان بمێننەوە، زۆر جوینەوەو دووبارە کردنەوەیان لە بەرهەمی بازرگانی کرچو کاڵدا دەبێتە هۆی سوانی روخسارو لە دەست دانی پەرێشی بینین بۆ ئەو روخسارانە، بۆیە زۆر لە ئەکتەرە جیهانییەکان هەوڵی پاراستنی هاوسەنگی دەدەن لە خۆ نیشاندان و دەرکەوتن، هەر بۆ نموونە ئایا پەرێشی بینەر بۆ روخساری (وەنەوشە) دوای پێشکەش کردنی بەرنامەو دەرکەوتنی هەفتانەی،بەو شێوازە لاوازە وەك پەرێشی جارانی بینەرە دوای نمایش کردنی گەردەلوول ؟

ئاوازەیی زۆر لە روخسارە درامیە کان، بەتایبەت ئەوانەی ناتوانن کاریگەرییەك لە هزری بینەردا بە جێ بێڵن، روخساری کاتین کە بۆ ماوەیەك لە هەستی بینەردا دەمێننەوە پاشان لە گەڵ تێپەڕبوونی زەمەن زۆر بە ئاسانی کاڵ دەبنەوە،چونکە دوای ئەوەی کاریگەرییە لەسەر هەڵنیشتووەکانی سەر هەست و سۆزی بینەر نامێنن، وێنەکانیش لە خەیاڵدا کاڵ دەبنەوەو لە بار دەچن، هەندێ لە دەرهێنەرە درامیەکانی ئێمە بە دەست گرفت و قەیرانی روخسارەوە دەناڵێنن، ناچاری ئەوە دەبن کە روخسارە سواوەکان وەك بنێشتە خۆشە لەهەموو

بەرهەمێکا دووبارە بکەنەوە،خەڵك ئەوەندە لە دەست ئەو روخسارانە بێزار بووە بەرهەمەکان لەهەر چ ئاستێك دابن بینەر قەبوڵیان ناکات و نایەوێت جارێکی دیکە بیانبێنێتەوە، بەتایبەت ئەو درامایانەی لە سنووری شاری هەولێر تۆمار دەکرێن، کەچی لە هەندێ شوێنی دیکەدا دەرھێنەرەکان لەبەر ئەوەی کێشەی روخساریان نیە، زێدە رۆیی لە روخساری ئافرەتدا دەکەن .

هەندێ لەو روخسارانە شوێنی خۆیان بۆ پڕکردنەوەی کەسایەتیەکانیان وەك پێویست پڕ کردۆتەوە و توانییوویانە وێنەی داهێنەرانەی جوان لە هزرو خەیاڵی بینەردا دروست بکەن، بەڵام هەندێکی دیکە توانای گوزارشت کردن و داهێنانیان نیە، بۆیە تەنها وەك وێنەیەکی مۆمیا کراو دەبیندرێن کە ناتوانن هیچ خرپەو سروشێك بە بینەر ببەخشن، بۆیە روخسار تەنها لە پێناو روخساردا زۆر جاران پارچەیەك لە جەستەی دراما ئیفلیج دەکات، لە هەمان کاتدا ئەو زۆری و بۆریە لە روخساردا زۆر جاران تیشك لەپاڵەوانی سەرەکی دراماش دەدزێ و وای لێ دەکات ، دیقەتی بینەر بکەوێتە سەر چەند خاڵێك و پەرت و بڵاویان دەکاتەوە، بەمەش لە کەسایەتی پاڵەوانی سەرەکی لاواز دەکەن، بێ ئەوەی ئەو تیشك وەرگرتنە لە پاڵەوانی سەرەکی خزمەت بە کەسایەتیەکانی دیکە بکات، کەواتە نەبوونی رێ وشوێن بۆ روخسارە بە زۆر زێدە کراوەکان لەرووی هاوکێشەی هونەرییەوە ، وەك کەموو کوڕی و بۆشایی نەبوونی روخسارە وایە لە درامادا .

حەیدەر عەبدولڕەحمان

منداڵە ئەڵەمانیە نەشیاوەکان کێ بوون؟!… جیهاد موحەمەد

منداڵە دەرکراوەکان، یان (Tyskebarn) تیسکەبارن(منداڵە ئەڵەمانییەکان)، ئەو منداڵانە بوون، کە لە کاتی داگیرکردنی وڵاتی نەرویج لە ساڵی ١٩٤١ تا ساڵی ١٩٤٥ لەو دایکانە لە دایکبوون، کە بە زۆر یان بە خوایشت سکیان پڕبوو لە سەربازی ئەڵەمانیە داگیرکەر و شەڕکەرەکان.

لەم ماوەیەدا بابەتێکم لەسەر ئەو ستەم و زوڵمە نووسی کە بەرامبەر بە منداڵەکان لە دایکبووەکانی ئێزیدیی دەکرێت، کە لە لایانە پیاوە دڕندەکانی داعشەوە حەڵاڵ کران و بە زۆر سکیان پێکردن و منداڵیان بوو. دوای ئەم کارەسات و تاوانە گەورەیە جارێکی تر ئێزیدییەکان هەمان تاوان و کارەسات بەرامبەر بە کچ و خوشکەکانی خۆیان دەکەن، وەریان ناگرنەوە، منداڵەکان بە منداڵەی داعش و ئیسلام و زۆڵ دادەنێن، بەڵێ ئەگەر ژنەکانیش وەربگرنەوە، بە زۆر منداڵەکانیان پێ فڕێ دەدەن و قبووڵیان ناکەن.
ئێستاش دەمەوێت لەسەر هەمان بابەت ڕای خۆم دەربڕم و هەندێک ڕوونکردنەوە بدەم لەسەر ئەوەی، کە ئەم عەقڵیەتە لە کوێوە سەرچاوەی گرتووە.
لە ساڵی ١٩٤١دا نازییەکان پەلاماری وڵاتی نەرویجیان دا، دوای بەرخۆدانێکی بە وێنەی خەڵکی قارەمانی نەرویجیی، نازییەکان توانیان نەرویج داگیر بکەن. هەروەک چۆن داعشەکان لەسەر بنەما ئیسلامییە دواکەوتوو و داگیرکارییەکە هەموو سەروەت و سامانی وڵاتانی داگیرکراویان حەڵاڵ دەکرد، ژن و کچەکانی وڵاتی داگیرکراویشیان حەڵاڵ دەکرد، دەیان کردن بە کەنیزەک و، سکیان پێ دەکردن، کڕین و فرۆشتنیان پێوە دەکردن. بە هەمان شێوە سەربازە ئەڵمانە داگیرکەرەکانیش هەرچ وڵاتێکیان داگیر دەکرد، ژن و کچەکانیان دەکرد بە ژنی خۆیان و سکیان پێ دەکردن. بەڵام یەک جیاوازی لە نێوان ڕەفتاری گڵاوەکەی داعش و نازییەکاندا ئەوە بوو، کە نازییەکان کڕین و فرۆشتنیان بە ژن و کچەکانەوە نەدەکرد.

ئەم عەقڵیەتە، ئەم بیرکردنەوەیە، عەقڵیەت و بیرکردنەوەیەکە، لە تۆڵەسەندنەوەوە هاتووە، عەقڵیەت و بیرکردنەوەیەکی زۆر دواکەوتووی نامرۆڤییە، یاسای دارستانیش ئەمە قبووڵ ناکات، بەڵام نازییەکان و ئیسلامییەکان بە هاندانی سەربازەکانیان، بە ئەوەی باش شەڕیان بۆ بکەن، بە ئەوەی بشبێت بە هەڕەشەیەکی گەورە و ترسان و تۆقاندن، هاتن ئەم بیکردنەوە پوچ و نامرۆڤییەیان لە ناو شەڕکەرەکانیاندا پەرە پێ دا، بەوەی کە وڵاتانی داگیرکراو هەموو سەروەت و سامان و ژن و کچەکانیان حەڵاڵی شەڕکەرە داگیرکارەکانە. لە لایەکی تر، ئەم عەقڵیەت و بیرکردنەوەیە، عەقڵیەت و بیرکردنەوەیەکی سیکتاریزمیانەیە. ئایدۆلۆجیستیە دینییەکان و ڕەگەزپەرستیی و نەتەوەپەرستیی نازییەکان، لەوەوە سەرچاوە دەگرێت، کە خۆیان بە پاقژ دەزانن و هەرچی دین و ئاین و ڕەگەزێکی دیکە هەیە بە پیسی دەزانن، کەچی بە تێرکردنی ناوگەڵەی خۆیان، ژن و کچەکان حاڵاڵ دەکەن، ئەوی ئیسلام نییە، ئەوی لە دینێکی دیکەیە، ئەوی لە ڕەگەز و

نتەوەیەکی دیکەیە، پیسە، وەلە لەگەڵ پیسیەکەیدا، ژن و کچەکانیان حەڵاڵە، بۆ چێژ وەرگرتنی ناوگەڵ پاقژن، وەلە بۆ پێکەوە ژیان حەڵاڵن!. مرۆڤی هۆشیار باش لەوە تێدەگات، کە ئەمە سڕینەوە و پاکتاوکردنە، پێکەوە ژیان لای داعشە ئیسلامییەکان حەرامە، بەڵام پێکەوەژیان لەگەڵ ژن و کچەکان و کڕین و فرۆشتن پێیانەوە حەڵاڵە. نازیەکانیش بە هەمان شێوە، ژن و کچە نەرویجیەکانیان حەڵاڵ دەکرد، بەڵام قبووڵیان نەبوو گەلی نەرویجیی بە سەربەرزیی لە وڵاتی خۆیدا بژی.

ئەم کارەسات و تاوانەی بەرامبەر بە کۆمەڵاگا و خەڵکی وڵاتی نەرویج لە ماوەی ساڵی ١٩٤١ تا ساڵی ١٩٤٥، ساڵی رازگاری وڵاتی نەرویج درێژەی کێشا، لەم ماوەیەدا بە گوێرەی زانیاریەکان ٥٠ پەنجا هەزار منداڵ لە دایک بوون لەو ژنانەی لە لایەن سەربازە جۆراو جۆرەکانی ئەڵمانیاوە سکیان پڕ دەکرا، لە سەربازەکی ئاساییەوە تا دەگات بە بەرزترین پلەی سەربازیی سەی نەدەکردەوە لەم دەندەییە. بەڵام لە ڕاستیدا ژمارەی دیاری منداڵەکان نزیکەی ١٢دوانزە هەزار منداڵەکە، ئەوانی دیکە کەس نازانەت چۆن بە سەروشوێن کراون.

ئەم کارەسات و تاوانە تەنها بەوەوە نەوەستا، بەڵکو لەوەش خراپتر ئەوە بوو، کە کۆمەڵگای نەرویج بەو عەقڵیەتە دواکەوتووەی ئەو سەردەمەوە، بە یەکجار و بە زۆرینە، بڕیاری ئەوەیان دا، کە ئەم منداڵانە وەرنەگرن و، فڕێیان دەنە دەرەوەی نەرویج و بە تایبەتیی دەریانکردن بە ئەڵمانیا. ئەڵمانیاش بە هەمان شێوە وەری نەدەگرتنەوە و لەم ناوەدا منداڵی بێ دایک و باوکی قوربەسەر وەک تۆپی ناو گۆڕەپانی یاریکردنی لێ هاتبوو، هەرکەس ڕاستدەبووەوە شەقی تێ هەڵدەدا.
هەندێک لەو منداڵانە نێردران بە ئەڵمانیای شەرقی، ئەڵمانیای شەرقی، زۆرێک لەم منداڵانەی گەورە کرد، بەڵام ئەو داخ و کینەیەی لە دڵی ئەم منداڵانەدا هەبوون، بەکاریان هێنان بۆ کاری سیاسیی زۆر قێزەون، زۆریان لێ کردن بە سیخور و خولی سیخوڕیان پێ دەبینین و فێری کاری سیوخوڕیان دەکردن و دەیانناردن بۆ وڵاتانی دیکە، بەم جۆرە جارێکی تر کارەسات و تاوانەکە بەردەوام بوو لەسەریان.
لە ناو ئەو منداڵە زوڵم لێکراوانەدا کەسایەتیەکی زۆر گرنگ و بە بایەخی مرۆڤیی دەرکەوت، ئەویش خانمی ئازا و بوێر و مرۆڤدۆست و پڕ لە بەرخەدان (گێرد فلێشەر) بوو.

“گێرد فلێشەر”:

یەکێکە لەو ژنە ئازا و بوێر و پشوودرێژانەی، کە زوڵم و ستەمەکەی خۆی و هاوڕێکانی تری کرد بە گەورەترین بەرخۆدان دژی ئەم کارەسات و تاوانانەی بەرامبەریان کراوە.
“گێرد فلێشێر” ئێستا سەرۆکی ڕێکخراوێکی دەوڵەتییە لە نەرویج، ڕێکخراوەکەی ناوی،”پشتبەستن بە خۆت”ە. ئەم ژنە ئازا و نەبەردە، لە ١٧ ساڵیدا نەرویجی بە جێهێشتووە لە ژێر ئەو هەموو فشارە دەروونییەی کە لەسەری بووە. ئاخر هەندێک لەو منداڵانەی کە بە نیمچە قاچاخ ماونەتەوە لە نەرویجدا، بەڵام بەردەوام لە ژێر فشاری تیرۆرکردنی کەسایەتیاندا ماونەتەوە، پێیان دەوترا”تیسکە بارن” (Tyskebaran)، ئەم ناولێنانەش بۆ ئەو منداڵانە بریندارکەر بوو، چونکە ئەڵەمنیای نازیی خۆشەویست نەبوون لە نەرویجدا. هەروەک چۆن ئێستاش ئێزیدییەکان بە منداڵی کچ و خوشکەکانی خۆیان دەڵێن، منداڵی داعش، یان منداڵی زۆڵ و حەرام. ئەم عەقڵیەتە حەق وایە لە دنیادا ڕسواکرێت، نەفرەتکردن لە داعش و نازییەکان حەقە و کارێکی باشە، وەلێ منداڵ هیچ تاوانێکی نییە. منداڵ، لە خولقاندنی و لە دایکبوونی و ناولێنانیدا دەسەڵاتی نییە، دەسەڵاتی نییە لەوەی باوکی کێیە و کێ نییە، دەسەڵاتی نییە لەوەی دایک و باوکی لەسەر کام پرنسیپ و کام ڕێوشوێن جووت بوون.

“گێرد فلێشێر” ١٨هەژدە ساڵ لە تاراوگەدا ژیانی بردووەتە سەر، بە زۆری لە مەکسیک ژیاوە لەگەڵ زۆرێک لە هاوڕێ دەرکراوەکانی خۆیدا، دوای ئەوە گەڕاوەتەوە نەرویج، دەستی کردووە بە دژایەتیکردنی ئەو تاوان و ستەمەی لەو منداڵانە کراوە. لە دوا جاردا بوو بە کەسایەتییەکی دیار و گەورە لە وڵاتی نەرویجدا، بە فشاری ئەم ژنە بەهێزە و زۆرێک لەوانەی گەشکراون بە عەقڵیەت و پەروەردەی مرۆڤیی سەردەمیانە، توانیان نەک هەر وڵات و کۆمەڵگای نەوریجیی پەشیمان بکەنەوە لەو تاوان و کارەساتەی بەسەر ئەو منداڵانەدا هێناویانە و درێژیان داوە بە تاوانی نازییەکان، بەڵکو لە ساڵی ٢٠٣دا پەرلەمان ناچار کرا کە داوای لێبووردن بکات لە سەرجەم ئەو منداڵانە و، بڕیاریش درا کە قەرەبوویەکی تەواوی هەموو ئەو منداڵانە بکرێتەوە. ئێستا هەموو ئەو ژن و پیاوانەی گەڕاونەتەوە بۆ وڵاتی نەرویج بەر ئەو لێبووردنە کەوتوون و بەو پەڕەی بەختەوەرییەوە دەژین و سوودمەندن لە هەموو قەرەبووەکانی ئەو بڕیارەی پەرلەمان.

کەچی بە داخەوە زۆرێک، لە کوردستان و عێراقدا بە دەگمەن نەبێت باسی درێژدان بە تاوانەکانی داعش ناکرێت لە لایان ئیزیدییەکانەوە. ئێزیدییەکان زوڵم و ستەمی زۆریان لێکراوە لە لایەن ئیسلامەوە، بە

تایبەتی لە لایەن داعشە دڕندەکانەوە، وەلێ زوڵمکردن لەو منداڵانەی لە پیاوە داعشەکان، هیچ جیاوازیی نییە و هەمووی دەچێتە خانەی تاوانی مرۆییەوە.

جیهاد موحەمەد/ نەرویج
٢٤/٤/٢٠١٩

زۆرێك لە نهێنییەكان لە ئێمە شاراوەبوون بەڵام وردە وردە دەردەكەوێت …زاهیر باهیر

سەبارەت بە ڕازیبوونی ئەردۆگان لە دیداری ئۆجەلانا لە لایەن پاریزەرەكانییە وە وردە وردە هەندێك ڕاستی لە سەرچاوە باوەڕپێكراو□كانەوە دەكەوێتە ڕوو. بەڵام ئەوەی كە من لەو سەرچاوانە تێگەیشتوم ، بە گوێرەی هەبوونی ناكۆكییەكان لە گێڕانەوەی ڕووداوەكەانا، ئەوەیە كە ئەمەی ڕوویدا هیچ پەیوەندییەكی بە فشاری مانگرتوانەوە لە نانخواردن نەبووە ، چونكە نەك دیكتارۆرێكی وەك ئەردۆگان گوێنادات بەوە بەڵكو حكومەتە دیمۆكراتییەكانی ئەوروپا و ئەمەریكاش حسابی بۆ ناكەن. هەروەها هیچ پەیوەندییەكیشی بە پێداگرتنی ئەردۆگان لەسە دووبارەكردنەوەی هەڵبژاردنی ئەستەنبول نییە ، بەڵام گومانی تیادا نییە گەر پرۆسەی ئاگربەستی و بەدویشیدا ئاشتی بێتە كایەوە، بەڕای من ئاكەپە سوودمەند دەبێت لەوە بە بردنەوەی ئەستەنبول . ڕاستییەكی دیكەش ئەوەیە كە هەتا پارێزەرەكانی ئۆجەلان ئەویان نەدیت ، ئەردۆگان ئیعلانی ڕۆژی دووبارەبوونەوەی هەڵبژاردنەكەی ئەستەنبولی نەكرد. پێشتر ئەردۆگان ورە وری ئەوەی دەكرد بەڵام بە پەیامەكەی ئۆجەلان ئیتر دڵنیابوو كە دووبارەكردنەوەی هەڵبژاردنەكەی ئەستنەبول ، دڵنیایی بردنەوەی هەڵبژاردنەكەی دەكات.
بە گوێرەی یەكێك لە هەرە سەرچاوە باوەڕپیكراوەكان كە ئەل-مۆنیتەرە كە لە ڕۆژی 06/05 دا وتارێكی بەناوی : بۆچی توركیا ڕێگای دا كە ڕابەرە زیندانییەكەی كورد پارێزەرەكانی ببینێت پاش

ماوەیەکی درێژ؟ نوسەرەکەی Amberin Zaman کە زۆر باوەڕپێکراوە و لەو ناوچەیەدا زیاتر لە 5 ساڵە کاری هەر ئەوەیە، زۆر خاڵی خستۆتە ڕوو.

من لە دامەنی ئەم پۆستەوە لینکەکە کە بە ئینگلیزییە دادەنێم ئەوەی کە ئینگلیزی دەزانێت گەر بخوازێت دەتوانێت سەردانی بکات ، هاوکاتیش تەنها خاڵە گرنگەکانی لێهەڵدەبژێرم و دەیخەمە بەر دیدی خوێنەر.

• تۆڕی سیخوری میت لەم ماوەیەدا کۆماندۆ مەزڵوم کۆبانی بینیوە کە کەسێکی نزیکە لە ئۆجەلانەوە . یەکەم دانیشتنیان 10 ڕۆژ لەمەوبەر واتە 10 ڕۆژ پێش نوسینی ئەم وتارە ، 06/05 ، بووە . کۆبانی کە لە ناو پەکەکەدا ئاوا ناسراوە بەڵام ناوە ئەسڵییەکەی خۆی فەرهات عەبدی ساهین-ە . حەفتەی پێشتر دوای یەکەم بینین دووبارە دانیشتنیان کردۆتەوە ، دوای ئەوەش لەگەڵ ئۆجەلانا لە ئیمڕاڵی پاشان دووبارە لەگەڵ کۆبانی [ساهین] کە پێشی دەوترێت Cilo دووبارە بۆتەوە .

• ڕۆژنامەنوسەکە دەڵێت " سەرچاوەکە بەردەوام بووە لە قسەکانیا، وتی کە دانیشتنەکان مانگێك لەمەوبەر دەستی پێکردووە لە ڕێگای نێوەندگیریی ئەمەریکاوە . بێ گومان هەموویان لە ئێستادا نکوڵی لێدەکەن . دەنیی ئیمرالی پەیوەندی بە هەڵبژاردنەوە نییە ، کورد کۆمەك بە موعارەزە دەکات لە هەر دووبارەبوونەوەیەکی هەڵبژاردنا"

• دەڵێت نەکرا بگەینە هێزی سوریای دیمۆکرات بۆ بە فەرمیڕاگەیاندنی قسەی زیاتر بەڵام کۆبانی بە ئەل-مۆنیتەر وتووە دانیشتنمان لەگەڵ میت-د نوێنەری ڕەسمییان، لە مانگی ئازاردا لە سوریا کردووە لە کاتێکدا کە قسە لەسەر ئاشتی لەلایەن ئۆجەلان و حکومەتی تورکیاوە بەردەوام بووە. کۆبانی هەفتەی پێشو ئەوەشی پشتڕاستکردۆتەوە کە وتووێژ " وتووێژی ناڕاستەوخۆ" لە نێوانی تورکیا و هێزی سوریای دیمۆکراتا بووە " لە ڕێگای نێوەندگیرێکەوە " . دەرکەوت ئەویش نوێنەری ئەمریکا لە سوریا، جیم جێفری، بووە. ئەو بە تەمایە کە مامەڵەکە لە نێوانی ئەنقەرە و کۆبانیی-دا بکات سەبارەت بە پێشنیاری زۆنی سەلامەتی بۆ نێوانی تورکیا و باکوری سوریا لە ساڵی پارەوە .

• ئەو ڕۆژەی کە ئۆجەلان پارێزەرەکانی بینیوە جێفری لە تورکیا بووە . بەڵام کۆبانی وتویەتی دانوستانەکە بەو مەرجە دەکرێت کە تورکیا لە عەفرین بکشێتەوە .

http://
https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/05/ocalan-call

s-calm-sdf- xxxxxxxxxxxxx
https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2019/05/ocalan-calls-calm-sdf-xxxxxxxxxxxxx

زاهیر باهیر
10/05/2019

دیمانە لەگەڵ ئاری ئاغێك … ئامادەکردنی: کامەران حاجی ئەلیاس

ئاری ئاغێك : شیعر وەك شێرپەنجەیەکی سپی تێکەڵ بەرۆح و بوونم بووە
دیمانە/ کامەران حاجی ئەلیاس

کەمن ، ئەو کەسانەی لە ژیانی خۆیاندا بتوانن ، لە چەندین بواری جیا جیا ، (شیعر،شانۆ، راگەیاند) ئەسپی خۆیان تاو بدەن ئەو ، کاتێ لە بەشی شانۆی پەیمانگەی هونەرەجوانەکانی هەولێر بوو ، هەر زوو هەستم کرد ، لە جووڵە و هزردا لەگەڵ هاو پۆلەکانی جیاوازە ، مرۆڤێکی هێمن ، ئارام.. چاك لەبیرمە زۆر جار لە کاتی گفتوگۆدا سورهەڵدەگرا..ئەو لە دەریای شانۆ مەلەوانێکی باش بوو بەڵام لە دەریایی شیعر مەلەوانێکی زۆر باشتر بوو ، لەویش باشتر میدیاکارێکی سەرکەوتوو بوو ، هەمیشە شانازی بە رەوانشاد مامۆستا (ڕۆستەم باجەلان) دەکات ، چونکە هاندەرێکی سەرەکی بووە ، فێری ئەلف و بێ ی شیعر و ئەدەبی کردوە ، فێری بوێری و ووتار نوسینی کردوە ، خۆشەویستی رەهای بۆ دایکی هەوێنی راستەقینەو دەرخستنی ناخی ئەو بووە ، بۆ ئەوەی چەندین کتێبی شیعری لە دایك بێت ئەو (ئاری ئاغێك)ە لە دیمانەیەکدا بە چەند پرسیارێك ئەم گفتوگۆیەمان کرد…

***سەرەتا کورتەیەك لە ژیانی هونەری و ئەدەبی و میدیایی خۆت باس**

بکەی ؟

- ئەگەر بگەڕێینەوە ، خاڵی سەرەتا دەتوانم بڵێم هەرسێ بوار لە یەك خاڵدا خۆیان دۆزیەوەو هێدی هێدی بەرەو فراوانی چوون ، ئەویش دوای ڕاپەرین مەودای دەزگا راگەیەندنەکان فراوان بوون ، هەر تاکەو لە گۆشەنیگایەکەوە هەوڵی خۆ دروستکردنی دا ، بۆیە منیش لەساڵی ١٩٩٤ لەڕێگەی بەشداریکردن لەبەرنامە ڕۆشنبیری و هونەریەکانی ڕادیۆکانی پایتەخت دەستم پێ کرد ، دواتر لەپەیمانگەی هونەرە جوانەکان وەرگیرام , ئیتر بازنەی بەهرەو هەستە ئیعلامی و ئەدەبیەکانم بەرەو فراوانی چوو ، بۆیە پەیمانگە بۆمن دەروازەیەکی گرنگ بوو بۆ خۆدۆزینەوە لە بواری شانۆ و شیعر و هونەر و ڕادیۆ و ڕۆژنامە .ئیتر لەوێوە دەستم پێ کرد تا ئێستا بەردەوامم.
- **بۆچی ئێستا وەك بینەر لە هێڵی شانۆکان و بەرهەمە شانۆییەکان دەتبینین ! لە کاتێکدا بە ڕێزت خاوەن دەرهێنانی چەندین بەرهەمی شانۆیی ؟**
- پرسیارێکی جوانە ، زۆرجارخۆشم لە خۆم دەپرسم بۆ لە شانۆ دابرام ؟ راستە چەند بەرهەمێك هەیە من هەمیشە شانازی پێ دەکەم ، بەڵام ڕەنگە هۆکار گەلێك هەبن ، لەوانە کاتێ پەیمانگەی هونەرە جوانەکانم تەواو کرد ، بووم بەمامۆستا و لە پەروەردەی مێرگەسۆر لە شوێنێکی دوور ، دوور لە هونەر و شانۆ چەند ساڵێك لەو دەڤەرە لە بواری پەروەردە خزمەتم کرد و دوور کەوتمەوە لەشار و شانۆ ،جگە لەمەش تێکەڵبوونم بە دونیای ڕاگەیاندن (ڕۆژنامە ، گۆڤار ، رادیۆ ، تەلەفزیۆن) ئەمەش هۆکارێك بوو ، کە لەبواری دەرهێنان دوور بکەو مەوە ، بەڵام وەك خوێندنەوە و هەڵسەنگاندنی بەرهەمە شانۆییەکان بەردەوامم و چەند خوێندنەوەیەکم وەك ئەرشیف ماوەو لە داهاتوو وەك کتێبێك بڵاوی دەکەوە ، کە کاتی خۆی نەخشەسازیشم بۆ کرد، گەورە ڕۆشنبیر “مەحمود زامدار” پێشەکیشی بۆ نوسیوە .

*لەو بوارانەی کارت کردوە ، هەمیشە کەسانێك هەن وەك پاڵپشت و ڕێگە خۆشکەربن بۆ بەردەوامیت ، ئایا کێ بەپاڵپشتت دەزانی کە وای لێ کردی بێیتە نێو ئەم جیهانە تایبەتیە؟

- **بێگومان پاڵپشت و هاندان یەکێکە لەو خاڵە سەرکەوتوانەی کە وا لە ئەدیب و نوسەر و هونەرمەند دەکات ووزەی پێ ببەخشێت و بەردەوام بێت ، منیش لەبواری نوسین و ئەدەب و شیعر مامۆستای رەوانشاد (ڕۆستەم باجەلان) بە هاندەرم دەزانم ،**

چونکه له قۆناغی ناوەندی فێری ئەلف و بێ ی شیعر و ئەدەب و بوێری و ووتار نوسینی کردم.

***یەکێك لەو ئەزموونە جوانانەی بەڕێزتان لەبواری ڕۆژنامەگەری بریتیه له بڵاوکردنەوەی (گۆڤاری نواڵەی نوێ) که وەك سەرنووسەر ساڵانێکی زۆر کارت کردوە ، ئەگەر باسی ئەو ئەزموونە بکەی ؟**

▪ ساڵی ۲۰۰۳ دوای ئازادی عیراق له هەموو کایەکانی ژیان ڕۆشناییەکی نوێ پەیدابوو ، بواری ڕۆژنامەگەریش توانی خۆی لەو ڕۆشنایی بدۆزێتەوە ، بۆیە دوای ساڵانێك له بواری ڕۆژنامەگەری لەگەڵ کاك "هۆشیار نوری لەك" بریارماندا گۆڤارێك دەربکەین ، تایبەت بەڕۆشنبیریی گشتی و بابەتی گشتی ، ئەوەبوو توانیمان له ۱۳- ۸- ۲۰۰۳ یەکەم ژمارەی گۆڤاری نوالەی نوێ که بەندە وەك سەرنووسەر و کاك هۆشیار وەك خاوەن ئیمتیاز لەسەر ئەرك و گیرفانی خۆمان ، ئەم گۆڤارە بهێنینه بوون ، ئەوەبوولە ماوەی(۱۱) ساڵ (۱۳٤) ژمارەی دەرچوو ، که نوسەرێکی زۆر خۆیان لەباخچەی نواڵه دۆزیەوەو بۆ مێژووش دەیڵێین ، چەند نوسەر و پەیامنێرێکی سەرەتایی ، که لەنواڵەوە یەکەم بەرهەمی خۆیان و بەردەوامی خۆیان دۆزیەوە ، ئێستا وەك کەسی یەکەم خاوەن قەڵەمی دیارن و له دەزگاڕاگەیاندنه حکومی و حزبیەکان کار دەکەن ، بێگومان ئەمەش شانازیه بۆ ئێمەو ئێمەش شانازی بەو قەڵەمانە دەکەین ، بۆیە گۆڤاری نواڵەی نوێ خاوەن زۆرترین قەڵەمی جیا جیا و دەنگ و رەنگی جیا بوو ، بەڵام له باخچە جوانەکەی نواڵه خۆیان دۆزیبۆوە ، بەداخەوە دوای قەیران و سستی خوێنەری ڕۆژنامەو گۆڤار ، زاڵبوونی تۆڕە کۆمەڵایەتیەکان بەسەر هەست و نەستی خوێنەر ، ئیدی بریارماندا ئەم گۆڤارە بوەستێنین ، بەشێوەیەکی کاتی.

***ئێستا ئاستی ڕۆژنامە گەری کوردی چۆن دەبینی ؟**

▪ بێگومان ئەم قۆناغ و سەردەمە جیایە لەگەڵ قۆناغەکانی پێشتر ، شەپۆلی خێرای تەکنەلۆژیا و ئەنتەرنێت و فەیسبوك . کاریگەری ڕاستەوخۆی هەبوو ، لەسەر حەز و ئارەزووی خوێنەر ، له بواری ڕۆژنامەوە بۆ بواری شاشەی مۆبایل ، بەداخەوە ئەو ئاستە لەرووی خوێنەرە بەخراپی دەبینم ، بەڵام لەرووی بابەتەوە سەنگ و قورسی بواری ڕۆژنامەگەری هەر بەو ئاستە ئەکادیمیە دەبینم ، بەڵام وەك ئاماژەم پێ کرد خوێنەرمان روو لەکەمی و کاڵبوونەوە یە .

▪ **با ئەو جاریان بێینە سەر ئەزموونی شیعریت ، تا ئێستا چەند**

نامیلکەو کتێب و دیوانی شیعریت هەیە , بێگومان لەم ماوەیەدا نوێترین کتێبی شیعریت بڵاوکردەوە ؟

▪ وەك ئاماژەم پێ کرد ، دوای ڕاپەرین بواری راگەیاندن بۆ من گرنگی و بایەخی خۆی هەیە ، هەر بۆیەش لەوکاتەوە بەفاوان تێکەڵ بەدونیای خوێندنەوەو ئەدەبیات بووم ، دواتر بەرهەمی شیعریم لە رادیۆ و ڕۆژنامەو گۆڤارەکان بڵاودەکردەوە ، ئیتر هەستم کرد شیعر بۆتە بەشێك لە ژیانم ، شیعر وەك شێرپەنجەیەکی سپی تێکەڵ بەرۆح و بوونم بووە ، لە ساڵی ٢٠٠١ یەکەم کتێبی شیعریم بڵاوکردەوە بەناونیشانی خەونەکانی من و دایکم ، ئیتر بەردەوامی شیعر تیکەڵ بە خەیاڵ و بیرکردنەوەمان بوو ، تا ئێستا ٢٤ کتێبم بە چاپگەیاندوە , کە ١٢ یان بەرهەمی شیعرین ، دانەیەکیان دیوانە شیعرە ، بەناونیشانی عەشقی ئەبەدی ، دواین کتێبیشم بەناونیشانی چەفیە ڕەشەکەی دایکمە کە لەم ماوەیەدا لە ڕێوڕەسمێکدا بڵاومکردەوە.

▪ **دایك بۆتە ڕەمزی ناسینەوەی شیعرەکانت ، کە باس لە شیعری ئاری دەکرێ ، خەیاڵمان بۆ دایك دەچێت ، ئایا لەبەرچی دایك؟**

▪ شیعر ڕەنگدانەوەی ژیانی یاخی بوون و واقیعی شاعیرە ، لە شیعردا هەمیشە هەوڵمداوە(من) منبم ، واتە واقیعیەتی خۆم بنووسمەوە ، هەرگیز فێڵ لەخۆم و لە ووشەو هەست و بیرکردنەوەم نەکەم ، بۆیە ئەوەی نوسیوومەو دەینوسم حیکایەتی ژیانی منداڵی و گەورەبوون و ئێستامە ، یەکێك لە بەشەگرنگەکەی خێزان و رۆح دایکمە ، من هەوڵم داوە ئەو خەم و گریانەی دایکم کە نەیدەتوانی بە نوسین دەریببڕێ ، ئەوا من وەك بەشێك لەرۆحی ئەو ، لە ڕێگەی شیعرەوە ، لەروانینینی تەمەنی خەمگینی و خەم و چاوەڕوانی دایکم و دایکە جەرگ سوتاوەکانی نیشتیمان بکەمە تابلۆی شیعر ، هەر بۆیە یەکەم کتێبە شیعرم ساڵی ٢٠٠١ بە ناونیشانی خەونەکانی من و دایکم بڵاو کردەوە ، دواتر قەسیدە شیعری سەفەرە تاڵەکەی من و دوعا شیرینەکانی دایکم , کتێبە شیعری جوانترین مردن ، لەم ماوەیەش دا کتێبە شیعری چەفیە ڕەشەکەی دایکم بڵاو کردەوە ، ئەمانە هەمووی لە چوارچێوەی ئاوێتە بوون بەرۆحی دایك ، گەورەیی و پیرۆزی دایك بەر لەمەرگ و دوای مەرگ ، هەمیشە تێکەڵ بەرۆحم بووە.

***لەو زەمەنەدا زۆربەی لاوانمان بۆ دەربرینی خەم و ناسۆرییەکانیان پەنا بۆ شیعر دەبەن ، ئایا پێت وایە شیعر نوسین و خۆ بە شاعیربوون ئاوا ئاسانە ؟**

- بەداخەوە ، زۆربەی گەنجانمان کاتێ عەشقی کەسی بەرامبەر دەبێ ، کاتێ لە کەسی بەرامبەر دەتۆرێ ، کاتێ گەمەی عەشق تێکەڵ بەژیانی گەنجان دەبێت ، ئەوا پەنا بۆ ڕیزکردنی چەند ووشەیەك دەبەن و بۆ کەسی بەرامبەری دەنوسن پێی دەڵێن شیعر و خۆیان بەشاعیر پێناس دەکەن ! من پێم وایە ئەم حالەتە گەورەترین شەڕە بە شیعر دەفرۆشرێ ! لە کاتێکدا نوسینی شیعر و بنەماکانی شیعربوون لە چوارچێوەی ئەدەبی ، پێویستی بە خوێندنەوەی زۆر و ئایدیا فراوانی هەیە .
- ***ئەمجارەیان باس لە ئەزموونی کاری ڕادیۆیی و تەلەفزیۆنیت بکەین ، بێگومان ئەرشیفێکی باش لە هەگبەی بەڕێزتان دایە ، ئەگەر باسی ئەو قۆناغەش بکەی ؟**
- ساڵی ١٩٩٧ لە ڕادیۆی دیموکراسی ئامادەکار و پێشکەشکاری بەرنامەی "ئاسۆی زانست" بووم ، دواتر ساڵی ١٩٩٨ وەك دەستەی دامەزرێنەی ڕادیۆی ئاشتی دەستم بەکارکرد ، لە ماوەی ٧ ساڵ کارکردنم وەك (ئامادەکار ، پێشکەشکار) ٧ بەرنامەم هەبوو ،کەبەرنامەیەکیان ڕۆژانەبوو , ئەوانیتریش هەفتانە , ئێستاش وەك خاوەن کەناڵی ڕەسەن لەگەڵ کاك هۆشیار ، لە نەورۆزی(٢٠١٥) وە بەردەوامین جگە لەسەرپەرشتی بەرنامەکان ، بەرنامەی دیداری تایبەت و دەرونزانی و بەرنامەی هەولێر ، ئامادەو پێشکەشکەم دەکەم.
- **بەڕێزتان وەك کاری وەزیفی لەپەروەردەی گشتی ، لەبەشی ژینگەو تەندروستی ساڵانێکە خزمەت دەکەن ، پێمان خۆشە ڕۆشناییەك بخەیە سەر ئەو لایەنە ، چونکە لەوەتەی بەڕێزتان لەو بەشە دەست بەکاربوینە هەست دەکەین ژینگەی قوتابخانەکان جموجۆڵێکی پێوە دیارە ؟**
- بێگومان ئەم بەشە لە ساڵی ٢٠٠٧ دامەزراوە ، بەندە لە ساڵی ٢٠١٥ وەك بەرپرسی بەشی ژینگەو تەندروستی دەست بەکاربویمە , هەوڵمدا بە بەرنامەیەکی گشتگیر ، کار لەسەر (هۆشیاری ژینگەیی , پەیامی ژینگەیی و بەدواداچونی ژینگەیی و تەندروستی) لە ناوەندەکانی خوێندن بکەین ، لە قۆناغی باخچەی منداڵان تا قۆناغی ئامادەیی ، سوپاس بۆ خوا لەگەڵ هاوکارانمان تائێستا کۆمەڵە چالاکیەك و سەردانی مەیدانی و سیمیناری ژینگەیی و چاودێری و بەدواداچونی ژینگەییمان بۆ ناوەندەکانی خوێندن ئەنجامداوە ، هەروەها دوو کتێبی ژینگەییشم بەچاپگەیاندوە ، من پێم وایە لەتەك پەروەردەو فێرکردن ژینگەو پاك و خاوێنی و ژینگەدۆستی بابەتێکی گرنگە لەروانگە ڕۆشنبیریەکەیەوە تا بتوانین پەیامەکە بگەیەنین ،

چونکە ژینگە بۆ هەمووومان یەکسانە ، پیس بوونی ژینگەو خراپبوونی ژینگە کاریگەری لەسەر گەورەو بچوك ، مامۆستا و قوتابی و هەژار و دەوڵەمەند وەك یەکەو بۆ هەمووومان یەکسانە , کەواتە ئەرك و خەمی پەروەردەکاران و ژینگە دۆستان ئەم لایەنە هۆشیاریە بۆ نەوەکانمان شی بکەنەوە .

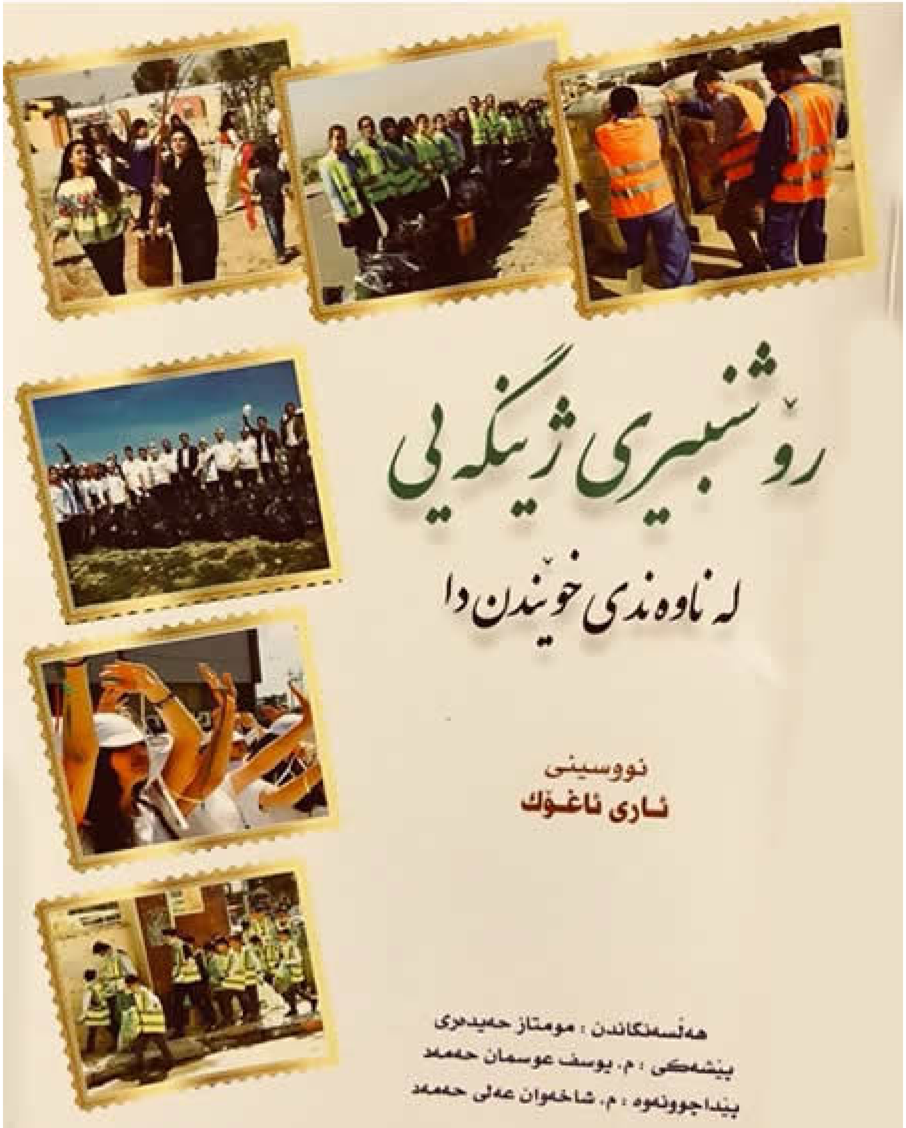

کەمتر لە هیچ … عەبدولموتەلیب

عەبدوڵڵا

هەنگاوێك دەچمە دواوە بۆ ئەوەی بیر بکەمەوە
هەنگاوێك لە ژیان کورت دەکەمەوە
هەنگاوێك هەتا دوایی
لە رەشبردنەوەی خۆر
دەچمە دواوە
کەمتر لە هیچ
لە ژیان کورت دەکەمەوە
ژیان مێژووی نییە
چەشنی درۆ
دوایی دڵم
لە ژێر رۆشنایی خۆر
درۆ دەنوسینەوە
هەنگاوێك دەچمە پێشەوە بۆ شۆڕش
هەنگاوێك دوور لە دۆزەخ دەڕۆم
ژیان کەمتر لە هیچ
لە نێو کتێبان دەکەوێ
وای دابنێن هەنگاوێك دەچمە پێشەوە
هەتا دوایی
بوونی با زگماکییە من بەو بیرەوە ناژیم
بە یادی شۆڕش
وای دابنێن خۆر لە نێو کتێبان دەکەوێ
هەنگاوێك دەچمە دواوە بۆ ئەوەی نەڕژێم
دوور لە رۆشنایی دەڕۆم
ژیان مێژووی نییە.

هەولێر 12/4/2019

بەتابۆکردنی خوێندەواری و بیرکردنەوە ... ڕەوا هەژار

ئەگەر دوو کاندیدی ڕکابەر بۆ سەرۆکایەتیی هەرێم هاتنە پێشەوە، سیستەمی پەرلەمانی کوردی پێمان دەڵێت پێویست ناکات مرۆڤی کورد ئاستی خوێندەواری هەر یەک لە کاندیدەکان بکاتە پێوەری هەڵسەنگاندن لە نێوانیاندا. ئارگومێنت و بەڵگەکان بۆ سەلماندنی ئەم قسەیە کامانەن؟ وەڵام؛ دەنگی هێشتاونە پەرلەمانتاری عاشقە مەرحەبا.
زۆرینەی قوتابخانە ئاکارییەکان پێناسەی مرۆڤ وەکو بوونەوەرێکی ئاکاری دەکەن بۆ دوو کەرتەوە.

یەکەمینیان خۆیی-بوون و زکماکییەتە، دووهەمیان ئاکامەکانی دەوروبەرە لە داڕشتنی کەسێتیدا، کە پەروەردە لە فاکتەرە هەرە گرنگەکانیەتی. وێڕای ئەوەی کە گفتوگۆی چڕوپڕ هەیە لە بارەی ئەوەی پلەی کامیان پێش ئەوی تریان دەکەوێت بەڵام تا ئێستا هیچ بیرکەرەوەیەک نەیوتووە دەتوانین بە کەدەنگی هێشتاونە پەرلەمانتار نیوەی پێناسەکە بسڕینەوە.
مەیدانی سیاسیی کوردی دنیایەک نییە ئەخلاقیاتی شارستانییەتی گەشە پێ بدات، بۆیە لەناویدا شتێک بوونی نییە بە ناوی بەهای کەسێتی. تۆ دەتوانیت لە کەسێتیی خۆتدا بیرکردنەوەکانت تا مەودا دوورەکانی ژیری بکشێنیت بەڵام لە دواییدا مەسعود بارزانی بە هەیمەنەی هێزێکی بۆ ڕوئیاوە دەتوانێت کۆمەڵگەیەکت بۆ قورمیش بکات کە تۆ وەکو مرۆڤێکی بێنرخ ببینێت. ئەمەیە دەردە کوشندەکەی بێبەهایی و بیرنەکردنەوە، دەتوانێت فریودەرانە بە ناوی تۆوە بڕیار بدات و پێناسەکانت دوور لە ماهیەتی شتەکان بە دابڕێژێتەوە.

هەموو سیستەمێک، ئیدی ئەو سیستەمە ماددی بێت یان ناماددی لە پێناو مانەوەی خۆیدا هێز لە کۆمەڵەکەدەک وەردەگرێت کە سیستەمەکە لە گۆڕانکاری دەپارێزن. لە ئەخلاقیاتی کۆمەڵگە سەرەتاییەکاندا ئەم هێزە لە بە تابۆکردنی گۆڕانکارییەکاندا خۆی دەبینێتەوە. تابۆکان دەبن بە هێڵی سوور، دەست لە هێڵە سوورەکان بدە لەناو دەبرێیت.

سیاسەتی بەتابۆکردن پێمان دەڵێت نەخوێندەواری هێڵی سوورە، خوێندەواری دەیەوێت ئەم هاوکێشەیە بگۆڕێت، کەواتە خوێندەواری

دەبێت تابۆ بکرێت، دوور بخرێتەوە، یەکەم هەنگاویش با پەراوێزخستنی بێت.
گەورەترین مەترسی بۆ سەر هەموو عەقڵێکی داخراو کرانەوەیە بە ڕووی مۆدێلە پێچەوانەکانیدا. سیاسەتی خێڵەکیی کوردی بێگومان مۆدێلێکی داخراوە و تا ئێستا هیچ تەرز و ئارگیومێنتێکی بیرکەرەوانەی بەرهەم نەهێناوە. بۆیە دەبێت هەموو پارتییەک وەکو یەک قسە بکات، هەموو یەکێتییەکیش بە هەمان شێوە، ئەم قسەکردنە یەک ڕیتمییە پەیوەستی بە بیرکردنەوە نییە، تەنیا بە دەرخکردن ئیشکە دەڕوات.

بۆیە دەبینیت هەموو پارتە کوردییەکان کاتێک قسە دەکەن دەڵێیت بە ئەندامێکی خۆیان قسە دەکەن، بە زمانێک دەدوێن کە هیچ زانیارییەکی نوێ ڕاناگەیەنێت جگە لە دووبارەکردنەوە و ڕاگەیاندنەوەی هێڵە سوورەکانی پارتەکە زیاتر.

هەموو ئەمە لە پێناو بەرهەمهێنانی کۆدەنگیی جەماوەریدا دەکرێت، ئیدی کە ئەو کۆدەنگییەی درووست کرد دەبێتە پارتی براوە، لە ئەزموونی حکومداریی کوردیشدا ئەم مۆدێلە ڕۆژانە دەستکەوتی هەبووە. هەموو ئەندامانی پارتە کوردییەکان جۆرەها دەمەقاڵەی دەرخکراویان لە بەرامبەر ئەندامانی پارتەکانی تردا ئامادەیە، بەڵام کاتێک ڕووبەڕووی دەنگێکی دەرەوەی ئەو کایەیە دەبنەوە لە یەکەم هەڵوێستیاندا هەست بە نامۆیی دەکەن و خۆیان لە خاکێکی کەشفنەکراودا دەبیننەوە کە خاکی بیرکردنەوەیە. کاتێک بیرنەکردنەوە دەبێتە پەیوەستییەک بە بوونی ئەندام لە پارتێکی کوردیدا، بێگومان پەروەردە دەبێت بە مەترسییەکی گەورە بۆ کۆی مۆدێلەکە و دەبێت تابۆ بکرێت. بۆیە جێگای سەرسووڕمان نییە کە خوێندەواری بە شەق تێی هەڵبدرێت و سەری بشکێندرێت، لە بەرمبەریشدا نەخوێندەواری بەرز بکرێتەوە و (پارت)ی هەبێت و کۆدەنگی درووست بکات.

هەموو مرۆڤێکی بیرکەرەوە تامی مەترسییەکانی بیرکردنەوەی لە کۆمەڵگەی کوردیدا کردووە. بیرکردنەوە لە سەر شەقامەکان مەترسیدارە کاتێک وێنەی ناشیرین و ناپەیوەستی سەرکردەکان دەبینیت و دەتەوێت دایان بگریت و درووشمە یەکدێڕییەکانیان بسڕیتەوە. بیرکردنەوە لە فەرمانگەکاندا مەترسیدارە کاتێک هانت دەدات دژی گەندەڵی بوەستیتەوە. بیرکردنەوە بە سیاسییەکی بەلایەن مەترسیدارە کاتێک دەیەوێت کۆدەنگی درووست بکات. بە گشتی بیرکردنەوە لە هەموو جومگە و کەلەبەرەکانی کۆمەڵگای کوردیدا مەترسیدارە چونکە بە هۆیەوە دەبیتە دەنگی کەمینە.

بیرکردنەوە لە کۆمەڵگەی کوردیدا چیدی لە دۆخی کەمینەدا نییە بەڵکو پلەیەک ژێرتر کەوتووە و ئێستا لەژێر مەترسیی لەناوچووندایە، ئەگەر ئەم قسەیە نوخبە خوێندەوارە بێلایانەکان نەگرێتەوە، ئەوا بێگومان سەرلەبەری هەموو پارتە سیاسییەکان دەگرێتەوە.

شەهادەو دەسەڵاتدارێتی … عەلی مەحمود محەمەد

جارێکیان سیاسییەکی گەنجی کورد بە هەڵچونێکی سەرچڵانەی وردە بۆرژوازیانەوە وتی" چاکسازی بە نەخوێندەوار ناکرێت", هەمان قسەی هاوچینە بۆرژواکانیان لە سەروبەندی کۆمۆنەی پاریس و ئۆکتۆبەردا دوبارە کردەوە کە بە تەوسەوە دەیان وت" دەوڵەت بە کرێکار و پینە دۆز بەڕێوە ناچێت" , لێ ئەزموونەکانی جیهان ئەوە ناسەلمێنن , بگرە لە زۆر حالەتدا پێچەوانەکەی تەواو راستە, هەرچەندە چاکسازی دەستەواژەیەکی لاستیکییە و هیچ ناوەرۆکێکی کۆنکرتیی لە خۆ ناگرێت , چاکسازییەك بە ئاراستەی دادپەروەری کۆمەڵایەتی نەبێت هیچ مژدەیەکی بۆ گەل پێ نییە , باشترین چاکسازی ئەوەیە حکومەتێکی دەستوری بۆرژوازی بنیات بنرێت, کە تیایدا بە یاسا بەرژەوەندییەکانی سەرمایەداران بپارێزرێت , وەك چۆن ترامپ باجی سەر دەوڵەمەندەکان کەمکردەوە, دەستی برایانی کوشی ئاوەڵا کرد بۆ تێك دانی ژینگە, بۆیە دەبێت دروشمەکانی ئێمە لە پاڵ چاکسازی و حوکمی یاسا دادپەروەری بێت, ئێمە دادپەروەر خوازمان دەوێت نەك شهادە خواز, مێژووی تازە پێمان دەڵێت دوو لە باشترین سەرۆکەکانی نیو سەدەی رابردووی جیهان, لۆلا و باوکی ه□زاران مۆخیکا, خاوەند بڕوانامەی تێکۆشان بوون تەنها, کەچی باشترین دەسەڵاتداریش دەرچوون, بەشێکی زۆری گەلەکانیان " بەرازیل و ئۆرۆگوایان" لە هەژاری دەرکرد, کەچی دەیان نموونەی خاوەند شەهادەی باڵای زانکۆ بەناو بانگەکانی جیهان لە بەردەستە گەلەکەیان بەرەو مەرگەسات بردووە .باشتر بوو رەخنەگران رەخنەکانیان بەو ئاقارەدا ببردایە کە نابن□ت هەموو جومگەکانی دەسەڵات لە دەست بنەماڵەکان کۆببن□ت□وە, هەنوکە 3 دەسەڵاتە راپەڕاندنەکان سیادییەکەی کوردستان" سەرۆکی

هەرێم, سەرۆکی وەزیران, سەرۆکی دەزگای ئاسایش” لە دەست ئامۆزاکاندان” سەرۆکی زانیاری و جێگیری سەرۆکی حکومەت”یش لە دەست ئامۆزاکانی دیدان وێڕای ئەگەری پەرلەمانیش, ئەوانی دیش بونەتە چەپڵە لێدەری گەمەی ئامۆزاکان.خۆ منداڵی بنەماڵەکان ئێستا هەموو دەرچووی هارفاردەکانن, خۆ بنەماڵەکان ئێستا هەموو لە ژێر جامانەو سەرینەکانیان وەك میرەکانی کەنداو شەهادەی گەورە گەورەی زانکۆ بەناو بانگەکان راخراوە, کەچی فاشلترین حوکمڕانن و رۆژ بە رۆژ چونجڕك توندتر لە کورسییەکان گیر دەکەن.لە کۆتادا ئێمە حوکمڕانییەکمان دەوێت نوێنەرایەتی زۆرینەی 99%ی کۆمەڵگا بکات و دادپەروەری کۆمەڵایەتی و ئابوری لە بەرژەوەندی نوێنەرەکانی کە 99%ی کۆمەڵگان ئەنجام بدات, بەشێوەی ژیرانە کاری شیاو بۆ خاوەند شهادەکان دابین بکات, لە گەڵ کەرامەتیاندا بگونجێت.

تكایه ئەو شانۆگەرییە راگرن …. ئەحمەد رەجەب

ئەمرۆ 8/5/2019 پرۆژە یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان لە پەرلەمان بە زۆرترین دەنگ پەسەند کراو ناوەکەشی گۆرا بۆ (دامەزراوەی سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان) و هەروا مادەکانی یەك و دوو سێ و چوارو پێنج بە دەستکارییەوەو بە دەنگی 88 و 89 ی پەرلەمانتاران پەسەند کران و مادەکانی تر : شەش و حەوت و هەشت بەبێ دەستکاری و بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کران.

دیارە سێ حزبەکە : پارتی و یەکێتی و گۆران لە پاش گفتوگۆو هاتوچۆیەکی حەوت مانگ و، شاند هات و شاند چوو، کۆکن لە سەر پێکهێنانی حکومەت و، ئەوەی سەیرەو وەك لە دەنگدانی پەرلەمانتارانی پەرلەمانی کوردستان دەرکەوت، ئەم سێ حزبە کۆپی پێنج حزبەکەی حکومەتی بنکە فراوانەکەی پێشوون کە لە نیوەی رێی و لە کۆتاییدا زانیان بارودۆخەکە بەرەو نشوستی و هەڵدێر ئەروات و قەیرانەکان تەشەنە ئەکەن و بی مووچەیی بەرۆکی هاووڵاتیانی گرتووە، یەك لە دووای یەك بە خشکەیی کشانەوەو، تەنها پارتی و یەکێتی مانەوە.

لە ژماردنی دەنگەکانی پەرلەمانتاران و، پەسەندکردنی پرۆژەی

کاراکردنەوەی سەرۆکایەتی هەرێم و، هەروا پەسەندکردنی مادەکانی یەك تا هەشت بە 88 دەنگ کۆتایی هات و، ئەو 88 دەنگە هی پارتی و یەکێتی و گۆران و پێکهاتەکانی تر سەر بە پارتین.

پەرلەمانی کوردستان دەستپێشخەری رووەو دیموکراتییەت ئەکات و، هەنگاوی جوان ئەنێت و، ئەڵێت دەرگا واڵایە بۆ خۆپاڵاوتن بۆ سەرۆکی هەرێم و، شانۆگەرییەکە لێرەوە دەستپێئەکات و کتوپر تەواو ئەبێت چونکە لە پاش هەڵبژاردنەکەی 30 ئەیلول / سیپتەمبەری 2018 پارتی دوور لە دیموکراتییەت نێچیرڤان بارزانی بۆ ئەو سەرۆکایەتییە دەستنیشان کردووە و، ئەمڕۆ کەس ئەو پۆستەی ناوێت و، سور ئەزانێت 88 دەنگ یان زیاتر لە گەڵ نێچیرڤانە.

پەرلەمان لە باتی داکۆکیکردن لە خواست و ئارەزووی هاوڵاتیان، هەنگاوی سێنگ دەرپەراندن و موزایدە ئەنوێنێت و، بەو جۆرە رەفتارانە خۆڵ ئەکەنە چاوی خەڵك و، بۆیە پێویستە ئەو شانۆگەرییە راگرن و، یاری بە عەقڵی هاوڵاتیان نەکەن.

لە وڵاتانی پێشکەوتوو فرت و فێڵ نییەو، هیچ پارتێك { گەورە یان بچوك} بێت، بۆی نییە کاندید فەرز بکات و، بە پێی دەنگەکان کەسانی لێهاتوو شیاو لە ناو پەرلەمان بۆ پۆستەکان هەڵئەبژێرن و، وەك لای خۆمان شاند هات و شاند چوو نییەو، پارتەکان بە پێ دەستور هەڵسوکەوت ئەکەن و، لای خۆمان دەستور نییەو ، هەرەمەکی و بە تۆبزی خەڵك (بە توانا بێت یان بێ توانا) دائەنێن و، گرنك ئەوەیە سەر بە حزب بێت.

لە کوردستان دەستور نییە و، ئەو بێ دەستورییە لە خزمەتی سەرۆکی هەرێم ئەبێت و، دیارە نیچیرڤان بارزانی وەك مەسعود بارزانی خاوەنی دەسەڵاتێکی زۆرەو، پەرلەمان بوێ نییە لێپرسینەوەی لە گەڵدا بکات و، ئەم هەموو دەسەڵاتانە ئەبنە هۆی ئاژاوەو پەشێوی لە نێوان سەرۆکی هەرێم و سەرۆکی حکومەت و، شاراوە نییە دوو بەرەکی لە نێوان نیچیرڤان و مەسرور هەیەو، بە سەر دوو باڵدا دابەش بوون.

سەرۆکی هەرێم دوو جێگری ئەبێت و، کەس نازانێت جێگری چین؟ و. لەو حاڵەتەدا (بۆ نموونە) گەر سەرۆك بچێتە دەرەوەی هەرێم جێگرەکان ئارەزوومەندانە کاروبار رائەپەرێنن.

ساڵانی پێشوو هەموو لایەك داوای ئەکرد سیستێمەکە پەرلەمانی بێت بەڵام سەرۆکی پێشوو ئەیزانی دەنگی زۆرینەی پەرلەمانتاران لە گەڵی نابێت، بۆیە بەوە قایل نەبوو، ئێستا ئەزانێت دەنگی زۆرینەی پەرلەمانتاران هی خۆیانە رازین ““سیستێمەکە پەرلەمانی”” بێت، بەڵی دەرکەوت 88 یان 89 دەنگ بۆ راسپاردەکانی پارتی مسۆگەرە !.
با چاوەروان بین و، بزانین چی رووئەدات!.

.8/5/2019

شارێـك لـە دوكەڵ … نەجـم حەمە سەيد

سلـێمانی شەيتانێكە
فريوت دەدا و
رسوات دەكا
دەبێ هەر لـە دوورەوە
بە ددانە زەردەكانی
پێبكەنی
بە بريقوباقی
چەرخوفەلـەكی پێبكەنی
ئەگينا شێتت ئەكاو
سوێنديش ئەخوا
ئەڵێ من نەبووم
خەتای خۆت بوو
بۆ وەكو شەلاتيەكانم
دنيات بە فشقيات نەگرت
سلـێمانی
سۆزانييەكی ناپاكە
هەر شەوەو لـە ئامێزی
سوڵتانێكا رۆژ دەكاتەوە
بە رۆژيش
درەختەكانی سەيوان
ئاو ئەدا
سوێند بەخوێنی
خاكنشينەكانی ناوی دەخواو
خۆشی چاڵيان بۆ لـێدەدا
ئاوهايە سلـێمانی
كە بەناويشی تێپەڕيت

دەستت بە دڵتەوە بگرە
نەكا لە جێی خۆی
بترازێ
هاوڕێیەكی بێ وەفایەو
كەس ناناسێ
سلیمانی
هەتیوێكی
بێ خودان بوو
هەر زووش پیربوو

نمەی ئەشك شنەی گوڵە … ستار ئەحمەد

لە چرۆیەكا شەونمە عەشقێك
ئەشكە وشەی بارانە
نیگاكان تارمایی گەردو
سروەی بەیانی كاڵبوونەوەن
شتنەوە لەنازی چڵو
شۆڕبوونەوە بۆ ناخی بەروارەكان
بەرەو بناری سەهەندی ژوانگە
رامان لە پەیوەستی سنوورەكان
گەردیلەیەكی وەفا بووم لە هەناسەت هەڵزنام
لەگەڵ خەمەكانتانا مەزن دەبمو دەبمە بولبولێ
سینەی پەڕە , تەلبەندی شەوانەی غوربەتییە
لە دەروازەی سۆزێكەوە چون پرشنگێ
گلینەكات ماچ دەكەمو
ئاوێزانی عومرت دەبم
ساڵانێك لە توانەوەی شەكرە بەفرو
بەهارێك لە بارینی پەپوولەی شیعر
تەمەنێك لە بیماری باڵدارەكان
شەوانێك لە فڕینی هێلانەی باردە
هاوسزای گەردانەی دڵێكی دێوانەن

حەز بە تروسکەی چیاکانا هە□دەواسن
لە وشە س□زاویەکان وە□س دەب□ , نزا دەچن□
ب□واکان لە خەناوکەی دەروونا دەسووت□ن
یەکەم ژوانە توانەوە لە خو□نما دەتو□تەوە
روحم بارمتەی پەیوەستەکانەو
بەرەو جەستەی سووت□نراوم هە□دەف□□
لەگ□ا ن□□ەم د□
شەونم□ك ماچی زارم ناکا
تو□شووی جوانیم لە شانما لاسەنگە
نامەیەکی شیعراوی ژوانگەیەك بە با□ام نادوور□
ترس خەریکە لەگە□ وشە زاخاویەکاندا
دورگەی خەونەکانم دەگر□تەوە
هە□اتن لە بەیانی
دواکەوتنی وە□امە شەکراویەکان
لەبیر چوونەوەو لە ئام□ز نەگرتنی گو□ە پەیقی ه□نراوەکانم
ب□ئاگایی لە پەپوولە با□ژاکاوەکانی نەمامی د□س□زیم
ب□هوودەیی لە ر□گە بە تەفرە چنراوەکانو
خ□زگە تا□ەکانی ن□و شیلەی دوار□ژە مردوەکان
لە نیگایەکی گ□شەی ت□□وانینم ورد بەرەوە
بزانە خوناوی زاری پ□نووسەکەم
هەنسکی کچ□نی چ□ن کردوە بە کفنو
لە سایەی س□بەری عومری شادی دەچن□تەوە
دەترسم ئەو د□ەت ش□تانە بەردباران کراوە
لە رووما دابخر□و بە ئاوارەیی سەر بن□مەوە

ستار ئەحمەد